

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

DZIENNIK CZĘSTOCHOWSKI

Polityczny, społeczny, ekonomiczny i literacki
Poświęcony sprawom miejscowym oraz

ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO **CENA 3 kop.**

CENA PRENUMERATY
półrocznych i zamieszkałych:
Rozanie Rb. 8.—
Półrocznie — 8.—
Kwartalnie — 1.50
Miesięcznie — 30

Adres Redakcji i Administracji: Częstochowa Alja II № 38, telefonu № 50.
Korespondentów proszę kierować listy do redakcji „Dziennik-Częstochowski”.
Redakcja służy tylko do porady od godz. 5-ej do 7-jej wieczorem.
Administracja w Łodzi: Alja 10, godz. 8-jej wieczorem, w niedziele i święta
do godz. 11-jej rano. Listy proszę bez zastrzeżenia się wracać się.
Prenumeratę i ogłoszenia w Częstochowie przyjmuje księg. p.f. J. Nowicki 5-ka.

CENA OGŁOSZENIA:
Za jeden wiersz lub jego miejsce na
1-jej stronie 30 k., na IV-jej 10 k.
Dziękuję i rekrológia za wiersz 20 k.
Nadstane za wiersz 30 kop.
Ogłoszenia drobne po 3 kop. za wyraz

Reprezentantem
Dziennika Czestochowskiego na So-
wiec i Zagłębie Dąbrowskie jest
Wacław Badurski
(Sosnowiec, hotel „Warszawski”).

**Gabinet
dla massażu**
i gimnastyki leczniczej.
Biurok. miejsc. D-ów, przy Instytucie Gi-
mnastycznym i Fizjoterapii St. KIFFERA, w Czestochowie Alja № 30. Gimnastyka i fizjoterapia
codziennie od 9 rano do 9 wieczór. Kom-
plet dla Pan. Panów i dzieci.
Płata w Bysku. 678—30.8

Dentysta 614—3.3
Marjan PUCHALSKI
Alja № 26 róg Teatralnej, w domu Dr.
Kassera (nad Apteką W-go Długosza).

Kalendarzyk.
D. 1 Października.
Dzień chrześcijański: dziś Remigijusa, ja-
nie Anielów Stróżów.
Dzień słowiański: dziś Znatysława, jutro
Stanisława.
Kalendarz słowiański: dziś 5 m. 59, zachód g. 5 m. 40.
Dzień historyczny: 1515. Zgon Barbary Za-
polskiej, żony Zygmunta Staroego.

Miasta Królestwa Polskiego.
Centralny komitet statystyczny opraco-
wał opis statystyczny miast Królestwa Polskiego.
Zestawił najwięcej danych o ich zalu-
czeniu i rozwoju pod względem kulturalnym i
cywilnym.
Z danych tych, przytoczonych w „War-
szawie”, wyciągnijmy najciekawsze szczegóły:
Liczba ogólna miast w Królestwie Pol-
skim wynosi 131, (10 gubernialnych i 67 po-
sadowych) z tej liczby 58 miast leży przy
kolei żelaznych, czyli 48 proc. liczby o-
gólnej.

Moje wspomnienia.
Ksiądz Ludwik.
Słyszana była ta plebanijka, tuż przy mo-
nowym starym kościółku z oszklonym gan-
cem, mięko w wino dzikie spowita. Szumiąca
świątelnia orszewiała ją, przepływając prawie pod
kami, erodek warzywny i owocowy oraz
kawa odwiecznych lip dopełniały reszty. Wró-
ciła tu wesołej swiergotaty, niż gdzieindziej,
nawet naszekiwała radośnie.
Ksiądz Ludwik po mszy rannej wraca na
mieszkanie. Była to wspaniała postać, atletycz-
nej niemal budowy, twarz o wyraznym sarmac-
kim typie, rozpozogniona parą niebieskich oczu,
skłona w kątach ust dobrodliwym uśmiechem,
niezwykle wysokie, pięknie sklepione, przetrnięte
ciemnymi wydatkami ładami, świadczyło, że
ksiądz Ludwik nie stał w życiu po rózach,
cierpiął i myślał. Myślał, bo też miał o czem,
cierpiął, gdyż był człowiekiem w najszerszym
słowa określeniu. Księdzem został w póź-

Względnie do gęstości zaludnienia, mi-
asta grupują się w sposób następujący: miast
z ludnością powyżej 100.000 jest 2, z ludno-
ścią od 20 do 100.000 — 17-ciu, małych mi-
asteczek, z ludnością od 3 do 20.000 — 84 i o-
sąd miejskich (poniżej 5.000 mieszkańców) —
17.

Przewaga więc jest znaczna miast po-
mniejszych (70 proc.). Pod względem narodo-
wosłownym widocznie są w miastach znacz-
na przewaga ludności żydowskiej, chociaż
jest dość takich, w których przeważa ludność
polska. Liczba ogólna miast z przeważającą
ludnością żydowską wynosi 86, czyli 70 proc.,
z przeważającą ludnością polską 34, czyli 28
proc. Najwięcej żydów jest w miastach gube-
rnialnych: suwalskiej, siedleckiej, radomskiej, lu-
belskiej i homżyńskiej.

Statystyka ludności rozsyłkiej w miastach
Królestwa przedstawiono w ten sposób: W
trzech miastach: w Obelmie, Hrubieszowie i
Dubnie liczba ich dochodzi do 20 proc. w
7-miu miastach jest Rosjan powyżej 10 proc.
w 10-ciu — od 5 do 10 proc., w 59 — od 1
do 5 proc. w 37-miu poniżej 1 proc. w czter-
ech zaś miastach: Krasniku, Dąbrowie, Prze-
dborzu i Saszewie Rosjan niema wcale.

Z danych charakterystycznych gospodarkę
miast Królestwa Polskiego, zasługują na uw-
agę następujące:

Ogromna większość miast oświetlona jest
naftą; elektryczność posiadają tylko miasta
Radom, Częstochowa, Sosnowiec, i Zawiercie.
Z miast gubernialnych najgorzej oświetlone są
Suwałki, gdzie jedna latarnia wypada na 69 są-
dów ulicy, najlepiej Warszawa (12 sądni) i Pio-
trów (17 sądni).

Równie smutnie przedstawia się sprawa
wodociągów. Oprócz czterech miast gubernial-
nych, Warszawy, Łomży, Lublina i Plocka, o-
raz 5-ciu miast pomniejszych posiadających u-
rządzenia wodociągowe, pozostałe miasta czer-
pią wodę wprost z rzeki i studni. Kanalizacja
spławna posiadają tylko: Warszawa, Plock,
Brzeszcz Kujawski, Końskie i Zamość, w pozos-
tających praktykowaną jest wywózka nieczysto-
ści, dokonywana przeważnie w sposób bardzo
pierwotny.

Szpitali brak jest więcej niż w połowie za-
ludnionych punktów kraju, mianowicie w 58.

Pomoc lekarską w bardzo różnym stopniu ma-
ją zapewnioną mieszkańcy miast Królestwa.
Gdy np. w Warszawie jeden lekarz przypada
na 750 mieszkańców, w Suwałkach przypada
jeden na 3.096.

W tramwaje dotąd zaopatrzono się tylko
8 miast, hoteli brak jest w 84 miastach, zo-
jazdów niema w 18 miastach, a w tej liczbie
nawet w 5-ciu powiatowych.

Najrozpaczliwiej może przedstawia się sta-
tystyka instytucji kulturalnych. W 53-ch mi-
astach niema zupełnie żadnych czytelni, ani bi-
blioteki, w liczbie upośledzonych ognisk wszy-
stkie się jedno z największych miast gubernial-
nych, Lublin. Budynki teatralne posiada tyl-
ko 4, liczby ogólnej miast. Nie mają ich Su-
wałki i Kielce.

Zakłady naukowe wyższe posiada tylko
Warszawa i Puławy, zakłady naukowe średnie
istnieją miejskie w 32 miastach i żeńskie w
23. Szkół średnich w miastach Królestwa
jest ogółem męskich 64, żeńskich 30. Szkoły
niższe, w liczbie ogólnej 96, posiadają wszy-
stkie miasta, szkoły niedzielne istnieją w 68
miastach. Ogólny ten rzut oka na stan miast
naszych w przedmiotu zaprowadzenia samorzą-
du, daje pojęcie, jak ciężka czeka praca przy-
szle Rady miejskiej, wyrównaniu wszystkich
braków, jakie utworzyły się w czasie długolet-
niej gospodarki biurokratycznej.

Stowarzyszenia współdzielcze w Niemczech.

Sklepy stowarzyszeń współdzielczych stan-
owią dziś jedno z najczęściej rozpowszechnio-
nych zjawisk w Niemczech. Liczba ich zwię-
ksza się z roku na rok i stają się one powo-
nym współzawodnictwem zakładów handlowych.
Niedawno odbył się kongres Związku sklepów
współdzielczych, na którym stwierdzono niez-
wykle intensywny rozwój tego rodzaju przed-
siębiorstw handlowych.

W roku 1894 istniało w Niemczech skle-
pów współdzielczych zaledwie kilkadziesiąt, z
kapitałem obrotowym 178.000 mk. i rezerwo-
wym 16.000 mk. Podlegając kontroli państwo-
wej, sklepy współdzielcze nie są pozbawione
prawa samoorganizacji, stworzyły więc Zwią-

pielegnowała go w chorobie, a wreszcie pocho-
wała na miejskim cmentarzystku.

— O... o, już dobrodziej zaczyna swoje
medytacje. Nie ma się co smuć, aniłek tam
w niebie miejsce nam wyprosi. Dla dobro-
dzieja to tam protekcja nie potrzebna, boś
święty, ale mnie grzesznej babie to się przy-
da.

— Moja dobra Anastazjo... Czasami żadna
perswazja nie pomoże, smutek serce tłoczy...
a zresztą to wspomnienie nie jest mi gorzkiem,
a grzechu w tem niema, boś człowiek tylko
jestem.

— Grzech, bodaj jegomości... a jakż tu
grzech, że kochałeś i kochaż dziecię, a dyć
jakże to było tego nie mówiac... te oczka nie-
bieskie, te piasteczki, ta główka jasna...

Płacz przerywał Anastazji.
Ksiądz głąskat ją po głowie jedną ręką,
ocierając drugą.

Scena ta powtarzała się prawie eo dzień,
a zawsze o zmroku.

Szczegóły mego poznania się z księdzem
Ludwikiem były bardzo ciekawe.
Burza jesienna zgągnyła nas do miasteczka
P... nad Narwią, gdzie była księdza parafia.

Wykonywa: pomniki, figury, portrety, ołtarze, roboty przy bud. - ach kościołów, jako też i każde roboty w kres rzemieślniczym i zagranic
dział, od najwycyżniejszych do najwykwintniejszych pod względem artystycznego wykonania, ze wszystkich krajowych i zagranic
nych prima materiałów kamienia i drzewa. Dokonuje domów od ręki modelowane i wszelkie roboty sztukarskie. Zakład podejmuje
się wykonywać roboty w metalach cennejszych najodleglejszych.

Artystyczny Zakład Rzeźbiarsko-Kamienniar-
ski
Kruszyński i Proszowski w Częstochowie,
Alja III dom własny.

Rozkład jazdy.

Od strony Warszawy do Sosnowca.				Od strony Sosnowca do Warszawy.			
Nr	Pociągi	Przejazd do godzinie	Postój min.	Nr	Pociągi	Przejazd do godzinie	Postój min.
1	Karjer	4.19	4.27	56	Osob.-tow.	12.09	15
19	Zwyczajny	6.34	6.44	20	Zwyczajny	1.52	10
55	Osob.-tow.	9.34	9.24	2	Karjer	2.43	08
9	Pocztowy	11.37	11.47	40	Miejsce zw.	—	—
15	Zwyczajny	2.37	2.45	16	Zwyczajny	9.44	08
17	"	5.43	5.53	6	Pospieszny	11.19	10
5	Pospieszny	7.19	7.27	10	Pocztowy	3.36	10
57	Tylko z Piotrkowa zw.	8.47	9.10	18	Zwyczajny	6.34	08
39	Zwyczajny	12.—	—	38	Tylko do Piotrk.	9.59	10

Z Częstochowy do Herbów.	Z Herbów do Częstochowy.
O g. 7.53 rano	O g. 10.12 rano
9.08 "	1.06 po poł.
12.04 w połud.	4.50 "
3.35 po poł.	8.19 wieczór.
6.13 wieczór.	

Z Herbów pruskich do Katowic: 9.27 rano, 8.04 wieczór.

Z Herbów pruskich do Wrocławia: 11.31 r., 2.02 popoł., 5.24 popoł.

ASTHMA

Leczy się...
DUSZNOSC...
714—

MAGAZYN BŁAWATNY
Bernharda Lewina
w Częstochowie, i Aleja „Hotel Victoria”
Folca

Ostatnie Nowości Jesienne
w wełnach angielskich, kasjumowych, wiytowych i czarnych.
Gotowe plisy z szczerzka „Primissima” do sakien, w różnych kolor.

Ks. Dyonizego Bączkowskiego
Podręczniki do nauki Religii,
zastosowane do systemu i programów naszkicowanych na zjeździe ks. Katechetów Król. Polskiego:

- 1) Pacierz i katechizm dla małych dzieci. 5 kop.
- 2) Ministrantura czyli sposób służenia do Mszy św. 3 kop.
- 3) Krótki katechizm albo przygotowanie do spowiedzi i Komunii św. 15 kop.
- 4) Średni dogmatyczno-moralny katechizm. 50 kop.
- 5) Krótka historia do Starego Testamentu. 10 kop.
- 6) Krótka Historia św. Nowego Testamentu. 10 kop.
- 7) Krótka Historia św. Starego i Nowego Testamentu. 10 kop.
- 8) Obszerna Historia św. Starego Testamentu. 60 kop.
- 9) Obszerna Historia św. Nowego Testamentu. 60 kop.
- 10) Krótki wykład obrzędów katolickiego Kościoła. 20 kop.
- 11) Liturgika czyli wykład obrzędów katol. Kościoła, wydanie skrócone w obrębie Rub. 1.—
- 12) Liturgika czyli wykład obrzędów katol. Kościoła, wydanie obszerne Rub. 1.—
- 13) Historia Kościoła katolickiego. Rb. 1.20.
- 14) Dogmatyka czyli obszerny wykład dogmat. części nauki katol. 80 kop.
- 15) Obszerna wykład nauki katolickiej, część moralna (Etyka), 80 kop.

NA SKŁADZIE GŁÓWNYM w Księgarni i Składzie Nut J. Nowicki i S-ka w Częstochowie.
Księgarniom i handlującym udziela się rabat.

W oprawie o 5—10 kop. drożej.

Sędzia Komisarz

upadłości firmy „Adam Bergman”, uznając za konieczne zwołanie ogólnego zebrania wierzycieli upadłej firmy, w celu przedstawienia im ogólnego stanu upadłości, zakomunikowania o braku funduszów na prowadzenie postępowania upadłościowego, oraz o potrzebie wyboru większej liczby syndyków z miejscem zamieszkania w Częstochowie, Będzinie i Sosnowcu — postanowił zwołać ogólne zgromadzenie wierzycieli w dniu **25 września (8 Października) r. b.**

W wiadomościach o powyższym wszystkich wierzycieli firmy „Adam Bergman”, nadmieniam, że zebranie odbędzie się w wyżej wskazanym terminie, w gmachu Sądu Okręgowego w Piotrkowie, o godz. 1. w południe.

Syndyk upadłości firmy „Adam Bergman” w Częstochowie, Będzinie i Sosnowcu
Adwokat przys.
Stan. Chrzanowski.
Piotrków, 27 września 1906 r.

Przyjmuje
stolowników i przygotowuje smaczne **Obiady.**
Wiadomość: Aleja III № domu 53.
847—3-1

Akuszerka Bąkowska
mieszka przy ulicy Głównej, dom Neufelda. Sosnowiec. 848-3-1

Zgubiono weksel
in blanco na Rb. 500, z podpisem małżonków Ekertów, a na drugiej stronie pokwitowanie na rb. 100, z podpisem Wandy Fenig.
850—3-1

Zgubiono paszport
na imię Teodora Zawadzkiego, wydany z gminy i osady Brzeźnica Nowa. Uprasza się złożyć w Redakcji.
849—2-1

Były uczeń 8-ej klasy gimn. **poszukuje korepetycji** lub innego zajęcia. Wiadomość — księgarni „Nowicki i Sp.”

Obrona Częstochowy
panorama. Obok Klasztoru w parku otwarta od rana do nocy. 486—27-1

Do wynajęcia
przy ul. Teatralnej 45, duża szona murowana, zdatna na składy towarów, lub na pasze-słome, tanie do sprzedania wozy, homonta. Wiadomość u właściciela. 777—3-3

Najlepszej marki **Gips sztukatorski,**
po cenach przystępnych można nabywać u Jana Kocikowskiego, plac Wieluński № 46, w Częstochowie. 842—6-1

Młodzieniec
z 5-cio klasowym wykształceniem, poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Oferty w redakcji „Dziennika”, pod lit. „SW.” 844—1-1

Kupiec fachowy
poszukuje posady w branży tytułowej. Wiadomość: Częstochowa, Poste-reetante „JM”. 845—2-1

Nowo utworzony
Kantor przewozowy
„Częstochowa”,
ul. Dojazd 13. Telefonu № 101.
Złatwia odwózkę i ekspedycję towarów, reklamacje frachtowe, przeprowadzki i wszelkie komisje. 758—104

Pralnia chemiczna
bielizny „Stanisław”
Aleja I. dom Rejcherowej № 10.
Przyjmuje do prania garnitury męskie i damskie suknie jedwabne, wełniane itp. bieliznę wykończa się dokładnie.
826—3-3

Prenumeratę i ogłoszenia do „Dziennika Częstochowskiego”
przyjmują w Sosnowcu: Księgarnia p. K. BOWIŃSKIEJ i Księgarnia p. I. „WIEDZA”; w Pogoń: Księgarnia p. M. BARTNIK; w Sielcu: Księgarnia p. W. SMYCZYŃSKIEGO; w Będzinie: p. ŻMIGBOD; w Dąbrowie: Księgarnia p. K. KOSTRZEŃSKIEGO; w Zawierciu: Księgarnia p. LUBCKE; w Noworadomsku: Księgarnia p. I. „JANINA” i Księgarnia p. T. KALKI; w Warszawie: Biuro ogłoszeń UNGRA, oraz wszystkie inne księgarnie, biura dzienników i ogłoszeń.

Ogłoszenia przyjmują oprócz firm powyższych:
w Krakowie: pp. HOPCAS i SALOMONOWA (plac Maryacki); w Lwowie: Biuro St. SOKOŁOWSKIEGO (pasaż Hausmana); w Paryżu: Biuro dzienników BACZKOWSKIEGO (cité de Trévise 14); w Berlinie: RUDOLF MOSSE i L. E. METZL & Co. (Fasanenstr. 72/73); w Petersburgu: L. I. E. METZL & Co (Morskaja 11); w Moskwie: L. i E. METZL & Co. (Miasnickaja d. Sytowa); w New-Yorku, w Bostonie, w Buffalo firma L. I. E. METZL & Co.; w Warszawie: Biuro dzienników UNGRA i L. i E. METZL & Co. (Krakowskie-Przedmieście).

AGENTURA SPECYJALNA na Szląsk Pruski w Księgarni p. M. RZEZNICZKA w LUBLINCIE o/s.

Prosimy o powoływanie się na „Dziennik” przy korzystaniu z ogłoszeń.